

face cu extrase dintr-o lucrare de proporții mai mari a aceluiași autor, apărută în limba engleză sub titlul *My life, my stage* (Viața mea, scena mea), cartea *Scenograf la Reinhardt* îi poate interesa deopotrivă pe simplici iubitori ai teatrului, ca și pe istoricii lui.

T. STAICU

Omul de teatru*

După *Réflexions sur le théâtre*, carte de memorii și în același timp de cercetări și meditații asupra funcțiunilor artei teatrale, actorul și regizorul francez Jean-Louis Barrault prezintă o nouă lucrare despre viața zilnică a unui om de teatru.

Socotind necesar să precizeze noțiunea cu care va opera de-a lungul celor 148 de pagini ale cărții, Jean-Louis Barrault oferă cititorului, chiar în primele pagini, o definiție asupra omului de teatru, care în lumina concepțiilor sale, nu poate fi decît acela care „acceptă din dragoste pentru cei cîțiva metri pătrați de scîndură și pentru viața care poate fi recreată pe scenă, să slujească toate profesiunile, toate meșteșugurile, chiar și toate corvezile pe care acestea le antrenează”.

Omul de teatru trebuie să cumuleze, așadar, aproape toate atribuțiile membrilor unui colectiv teatral — de director, regizor, actor etc.

Odată stabilită noțiunea „om de teatru”, Barrault ridică cortina, oferind cititorului unul din cele mai neobișnuite spectacole: nașterea unei reprezentații teatrale. În fața noastră se perindă autori dramatici, decoratori, regizori, actori, mașiniști, oameni cu temperamente deosebite și caractere structural diferite, toți însă, în egală măsură, vedetele principale ale acestui spectacol puțin comun. Oamenii se ciocnesc, se înfruntă, conlucrează, acționați de mîna sigură a omului de teatru, totdeauna prezent în mijlocul lor. El e forța motrice a acestui spectacol imaginat de Barrault, animatorul lui, sufletul teatrului, conducînd toate personajele spre final: premiera unei noi piese. Iată-l în mijlocul actorilor, urmărind repetițiile, preocupat ca fiecare din ei să găsească drumul spre adevărata creație. În fața lui se perindă mașiniști, decoratorii, personalul administrativ, pînă și omul care lipește afișe. Fiecare îl solicită, îl întreabă. Și omul de teatru trebuie să-i lămurească pe toți, să-i ajute, eficient, căci de el depinde în cea mai mare măsură reușita noii premiere.

* Jean-Louis Barrault, *Je suis homme de théâtre*, Editura Conquistador, colecția „Mon métier”, Paris, 1955.

Dintre toți factorii chemați să contribuie la împlinirea fenomenului teatral, Barrault acordă autorului dramatic o importanță primordială :

„Arta teatrului este, înainte de toate, arta autorului — spune Barrault. — Autorul este rațiunea de a fi a teatrului. El este acela care îl fecundează. El este părintele. El reprezintă Puterea.”

Dacă teatrele își cîștigă reputația lor prin autori, oamenii de teatru își merită gloria în măsura în care știu să servească și să descopere autorii.

Teatrele de astăzi acordă, după părerea lui Barrault, prea puțină importanță îmbogățirii patrimoniului dramaturgiei cu noi lucrări. Practica multor teatre de a recurge la piese din repertoriul vechi, obișnuința unora din ele (cu excepția Comediei Franceze) de a abuza de repertoriul clasic nu favorizează dezvoltarea dramaturgiei contemporane.

Je suis homme de théâtre este mai degrabă o causerie, pe alocuri idealistă, care pune marele public în contact cu meseria omului de teatru, dar și cu atmosfera și problemele specifice ale teatrului, înfățișîndu-ni-l pe Jean-Louis Barrault ca pe un îndrăgostit de profesiunea lui, plin de nemărginit respect față de muncă, de om și de operele lui.

Paul B. MARIAN

Despre arta vorbirii scenice*

Tehnica vorbirii scenice constituie o ramură importantă a învățămîntului artistic teatral, structural legată de problemele de măiestrie a actorului. Vorbind despre importanța unei juste însușiri a regulilor vorbirii scenice, K. S. Stanislavski spunea : „Cînd un actor — cu un glas bine pus la punct, posedînd o tehnică de virtuoz al rostirii cuvintelor — își spune cu glas răsunător textul pe scenă, el mă cucerește prin măiestria sa. Cînd actorul pătrunde în inima literelor, cuvintelor, frazelor, gîndurilor, el mă poartă spre adîncile tainite ale operei poetice și ale propriului său suflet. Cînd actorul colorează viu cu glasul și conturează cu intonația ceea ce trăiește lăuntric, atunci mă silește să văd cu privirea minții aceste chipuri și imagini despre care-mi vorbesc cuvintele și pe care le creează imaginația sa creatoare”.

Cuvintele lui Stanislavski definesc plastic importanța și rolul vorbirii scenice : a-l deprinde pe actor să transmită într-o desăvîrșită formă artistică gîndurile exprimate de un autor într-o lucrare literară.

* E. Sariceva, *Vorbirea scenică*, Iskustvo, 1955

Viitorul actor trebuie să învețe temeinic, încă în perioada formării sale artistice, nu numai să perceapă și să retransmită clar și însușească sensurile unei lucrări, dar să și transmită toate nuanțele dialogului, să accentueze just esențialul, să nu declame în momentele patetice ale rolului, ci să vorbească, acționind cu cuvântul.

Toate acestea sînt în măsură să ilustreze importanța vorbirii scenice pentru întreaga dezvoltare artistică a unui tânăr actor, cit și marea responsabilitate revenind dascălilor săi pentru formarea deprinderilor unei juste vorbirii scenice.

Cartea profesoarei E. Sariceva, *Vorbirea scenică*, se adresează în primul rînd pedagogilor de la institutele de teatru. Profesor cu o îndelungată practică didactică, E. Sariceva concentrează în paginile lucrării o interesantă și bogată experiență, rod al muncii depuse cu multe generații de actori. Desigur, vorbirea scenică nu-i o materie rigidă; dimpotrivă, la fel de largă și cuprinzătoare ca și limba vorbită. De aceea, nici cartea profesoarei E. Sariceva nu poate epuiza toate posibilitățile pe care practica vie le oferă viitorului actor. Meritul cărții rezidă în consemnarea principalelor reguli ale vorbirii scenice și sugerarea, prin exemple practice, a căilor optime prin care pedagogii pot ajunge la o deplină însușire și înțelegere de către studenți a acestor norme teoretice. Exemplele practice, cu care autoarea ilustrează fiecare principiu teoretic, sînt culese din vastul tezaur al literaturii. Profesorilor de tehnica vorbirii autoarea le deschide o largă poartă spre cercetarea și găsirea unor texte care să îmbogățească materialul cules în acest volum.

Prima parte a manualului se referă la munca studentului asupra textului. Pornind de la citirea obișnuită, școlastică, urmată de analiza gramaticală (primul capitol al cărții), autoarea se oprește detaliat asupra fazelor importante ale muncii cu textul, ca: citirea logică, citirea din memorie sau repovestirea textului, citirea versurilor, pentru a ajunge la forma complexă a muncii asupra textului: citirea etică (ultimul ca-

pitol al primei părți), mergînd la sensurile cele mai subtile ale textului.

Deprinderea redării nuanțate a unui text, a sensurilor și ideilor lui, presupune în primul rînd corecta pronunțare a cuvintelor, în măsura în care, la baza oricărui text, se află cuvinte așezate într-o ordine anumită și legate printr-un sens anumit. A doua parte a cărții este de aceea consacrată ortoepiei, regulilor de corectă pronunțare a cuvintelor.

Simpla citire sau povestire corectă a textului, cu condiția respectării regulilor de ortoepie, nu este însă suficientă pentru ca fiecare cuvînt rostit pe scenă de un actor să trezească în partenerii săi și, implicit în spectatori, o anumită reacție firească și corespunzătoare textului dramatic într-unul sau altul din momentele acțiunii.

A treia parte a manualului se ocupă tocmai de acele elemente esențiale ale vorbirii care dau eficiență fiecărui cuvînt rostit pe scenă: dicțiunea, educarea și dezvoltarea glasului.

Ceea ce caracterizează în primul rînd lucrarea profesoarei E. Sariceva este strădania resimțită în fiecare capitol, în fiecare pagină de a demonstra unitatea dintre principiile metodologice ale cursului de măiestrie a actorului și cele ale tehnicii vorbirii scenice. Și este incontestabil meritul autoarei de a ne fi putut convinge de aceasta, nu cu prețul unor afirmații gratuite, ci printr-o muncă susținută de sintetizare și expunere a unui foarte vast, grăitor material.

Pentru pedagogii și studenții din țara noastră, cartea profesoarei E. Sariceva prezintă fără îndoială un deosebit interes. Desigur, traducerea și preluarea integrală a materialului nu ar da rezultate bune: nici capitolele de ortoepie și nici exemplele folosite de autoare nu și-ar afla utilitate practică la noi.

Dar folosirea lucrării, îndeosebi pe planul alegerii și sistematizării materialului, este fără îndoială recomandabilă în vederea întocmirii unui curs de tehnica vorbirii scenice pentru studentul din țara noastră.

Maria VLAD